

Praha 17. 12. 2008

46

Zpráva o rodičce 2007

Report on mother at childbirth 2007

Souhrn

V posledních letech v České republice úhrnná plodnost žen stoupá, v roce 2007 připadlo na jednu ženu během jejího reprodukčního období 1,44 dítěte. Těžiště plodnosti se přesouvá do vyšších věkových skupin, nejvyšší specifickou plodnost měly ženy ve věku 25 až 29 let. Nejvíce rodiček mělo středoškolské vzdělání s maturitou a polovina matek (50,4 %) byly prvorodičky. Nadále pokračuje nárůst podílu porodů císařským řezem (20,0 %). Většina matek netrpěla v těhotenství závažnějšími komplikacemi.

Summary

Total fertility rate in the CR grows in recent years; in 2007 it was 1.44 child per one woman during her reproduction period. The heft of fertility is moving to higher age groups, the highest age specific fertility was in age from 25 to 29 years. Most mothers had secondary education and half of mothers (50.4 %) were primiparas. There are continuous trends of increasing proportions of Caesarean section deliveries (20.0 %). The major part of mothers did not suffer any complications in pregnancy.

V České republice se hodnoty úhrnné plodnosti pozvolna zvyšují od roku 2000. Tento ukazatel udává, jaký průměrný počet živě narozených dětí by připadl na jednu ženu během jejího reprodukčního období (15–49 let) za předpokladu, že by specifické plodnosti podle věku zůstaly trvale na nezměněné úrovni daného kalendářního roku. Jde o ukazatel často používaný jak v mezinárodních srovnáních, tak i pro znázornění časového vývoje. Od konce osmdesátých let v České republice let úhrnná plodnost velmi prudce klesala až na historické minimum 1,13 v roce 1999. Od té doby opět pozvolna narůstá a v roce 2007 dosáhla hodnoty 1,44. Tento vývoj bývá připisován odkládání mateřství do vyššího věku. Mnoho žen dnes zakládá rodinu až po dokončení vzdělávání, vybudování jistého finančního a bytového zázemí, naplnění některých zájmových (např. cestovatelských) cílů, což nebývalo ještě před dvaceti lety obvyklé a ženy začínaly s rozením potomků krátce po 20. roce věku. Současný vzestup plodnosti dokládá, že ženy narozené v silných ročníkách poloviny 70tých let teprve v posledních letech začínají přivádět své děti na svět.

Stejně jako v několika předchozích letech měly v tomto roce nejvyšší plodnost (počet živě narozených dětí ženám v daném věku na tisíc žen v této věkové skupině) ženy ve věku 25–29 let. Až do roku 1997 byla nejvyšší plodnost u žen 20 až 24letých. Právě u žen této věkové skupiny došlo k nejprudšímu poklesu plodnosti, který pokračuje i v době, kdy úhrnná plodnost opět roste. Velice rychle se v posledních letech zvyšuje plodnost žen mezi 30. a 34. rokem, oproti roku 2006 nárůst o 13 %. Bude-li se u nás opakovat vývoj známý z mnoha zemí západní Evropy, bude časem tato věková skupina žen skupinou s nejvyšší plodností.

V roce 2007 se v České republice narodilo zhruba 11 % dětí matkám starším 35 let (12 500 dětí z celkového počtu 114 632 živě narozených dětí). V Evropském kontextu je ovšem tento podíl stále poměrně nízký. V Nizozemí, Irsku, Finsku, Španělsku a Švýcarsku se rodí okolo 20 % dětí matkám nad 35 let.

Pro zhruba polovinu rodiček šlo v tomto roce o jejich první porod, více než třetina matek rodila podruhé a pouze 15 % rodiček prožívalo třetí či další porod.

Podobně jako v předchozích letech bylo i v tomto roce mezi rodičkami o něco více žen s vysokoškolským vzděláním než žen se základním nebo neukončeným vzděláním. Obě tyto skupiny představovaly společně zhruba čtvrtinu všech matek (25,4 %). Největší část tvořily ženy se středoškolským vzděláním s maturitou (41,3 %), kterých ještě v roce 1999 bylo téměř stejně jako středoškolaček bez maturity (27,8 % v roce 2007).

Od konce sedmdesátých let se zvyšují počty dětí narozených mimo manželství, celkové počty narozených se naopak až do roku 2000 snižovaly. Od roku 2000 sice opět rostou, ale pomaleji než počty narozených mimo manželství. Dochází tedy k poměrně rychlému nárůstu podílu narozených mimo manželství. V roce 2007 podíl živě narozených mimo manželství dosáhl hodnoty 34,5 % (v absolutních počtech se mimo manželství narodilo 39 537 dětí).

Dalším setrvalým trendem posledních let je nárůst podílu porodů císařským řezem. Tímto způsobem proběhlo v roce 2007 celkem 22 428 porodů (20,0 % z celkového počtu porodů), oproti roku 2006 nárůst o zhruba 1,4 %. Někteří lékaři jako příčinu nárůstu v médiích uvádějí, že se někde provádějí i císařské řezy na přání rodičky a také se tím lékaři někdy jistí, aby porod dobře dopadl. Na tento postup panují mezi porodníky velice rozdílné názory.

Velká většina rodiček (89 %) netrpěla v těhotenství žádnou závažnější komplikací. Jako nejčastější komplikace se objevoval hrozící předčasný porod (u 2,1 % rodiček), gestační hypertenze (1,7 %) a preeklampsie (0,9 %).

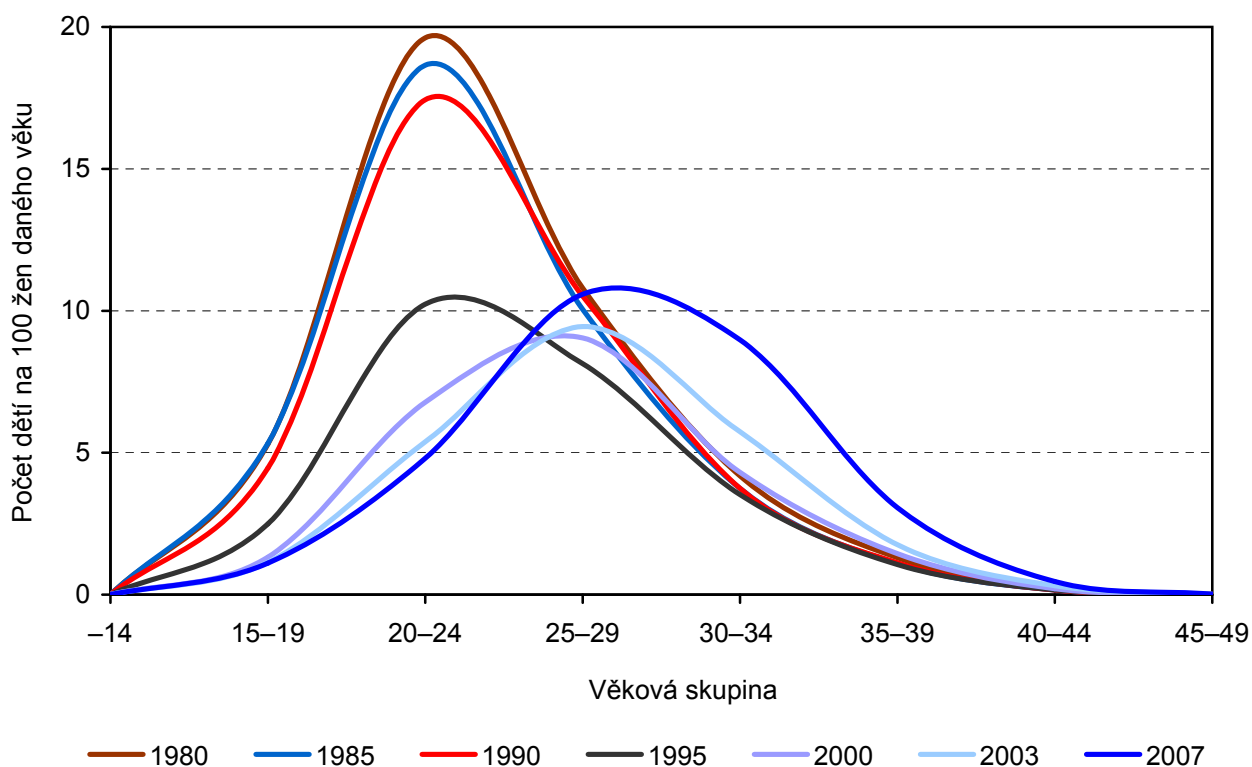
Mezi porodními komplikacemi byla nejčastější porodní poranění (hráze nebo čípku - u 16,6 % rodiček). Ostatní porodní komplikace byly spíše vzácné (ztráta krve nad 500 ml - 3,2 %).

V posledních letech zůstává zhruba stejný (okolo 90 %) podíl rodiček, kterým jsou při porodu podávány léky. Nejhojněji jsou zastoupena uterotonika (léky k posílení činnosti děložního svalstva), z nichž je nejužívanější hormon oxytocin. Míra užívání jednotlivých skupin léků při porodu se od roku 2000 příliš nemění, kromě podávání antibiotik. Zatímco v roce 2001 dostalo při porodu antibiotika 14 % rodiček, v roce 2007 to bylo již 29 % rodiček. Tento vývoj pravděpodobně souvisí také s nárůstem podílu porodů císařským řezem.

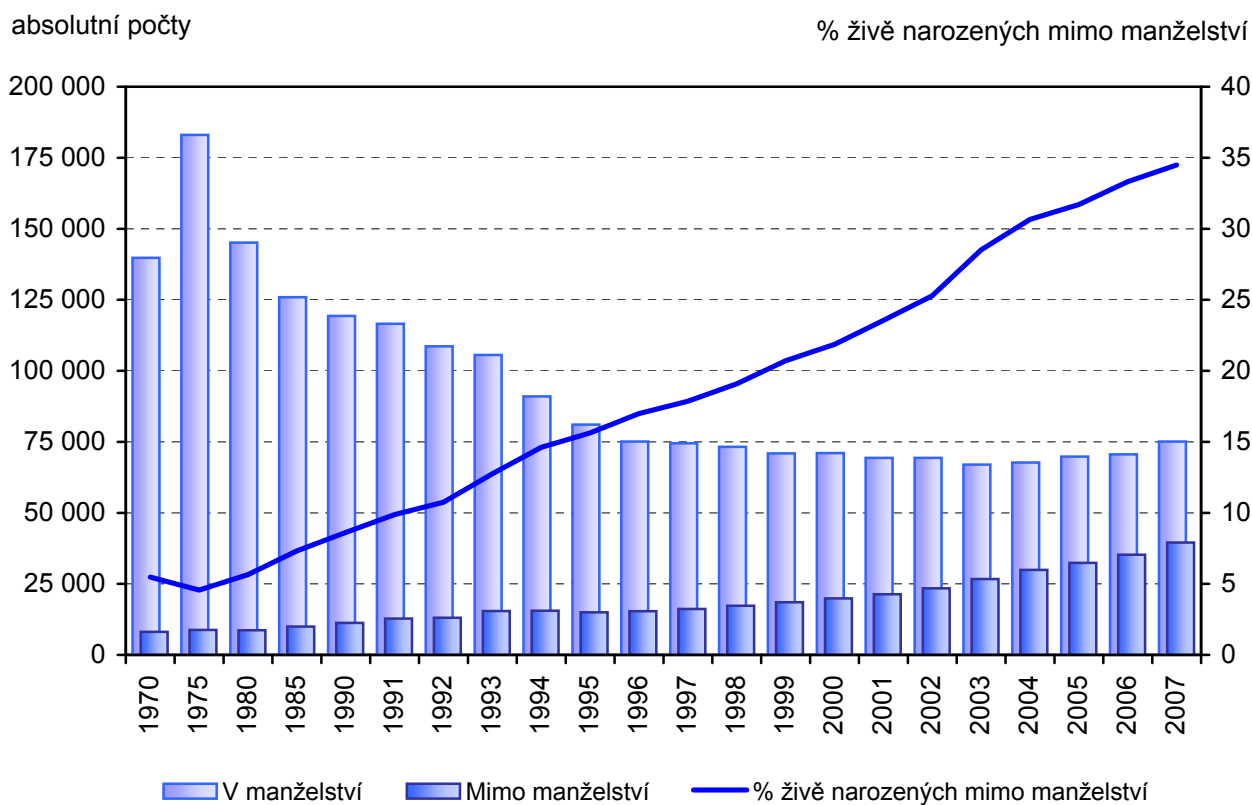
Zdrojem dat pro tuto aktuální informaci je Český statistický úřad a Národní registr rodiček, který je veden v Ústavu zdravotnických informací a statistiky České republiky (ÚZIS ČR). Požadované údaje jsou do registru předávány buď v elektronické podobě podle závazného Datového standardu MZ ČR, nebo v listinné podobě na formulářích „Zpráva o rodičce“.

Vypracovala: Mgr. Jana Wiesnerová

Vývoj specifických plodností podle věku

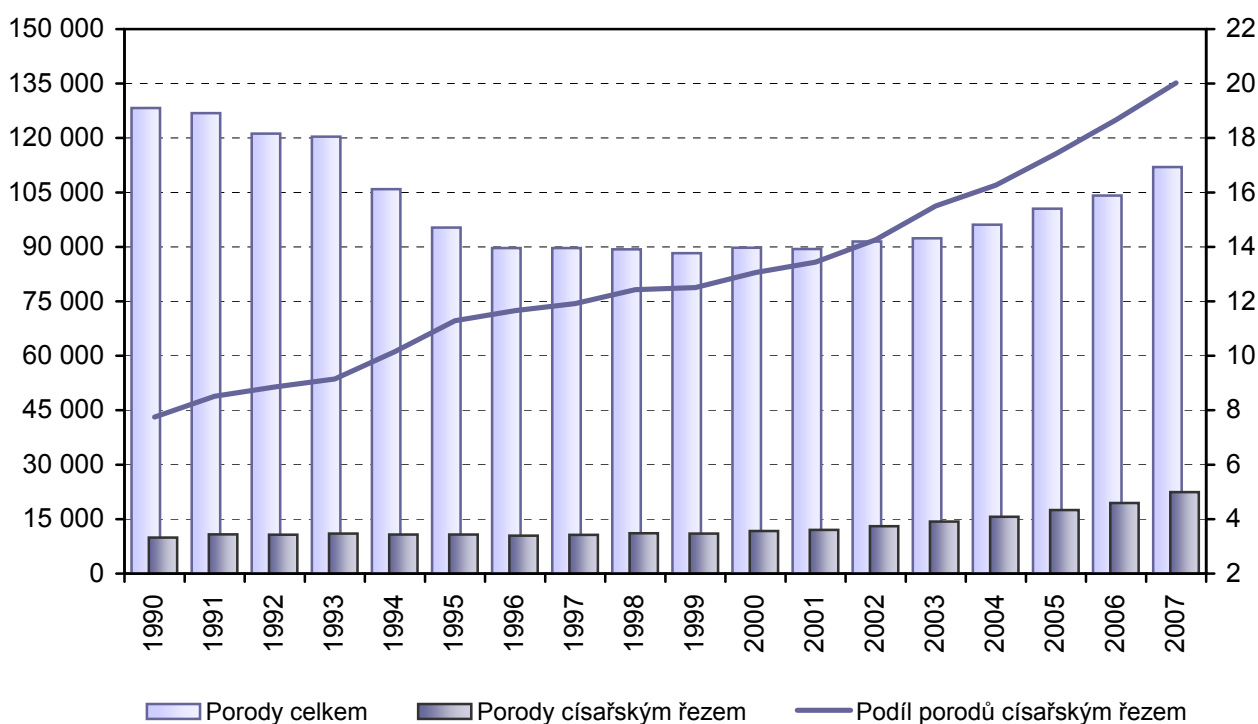
Vývoj živě narozených podle legitimacy

Vývoj počtu porodů, císařských řezů a podílu císařských řezů

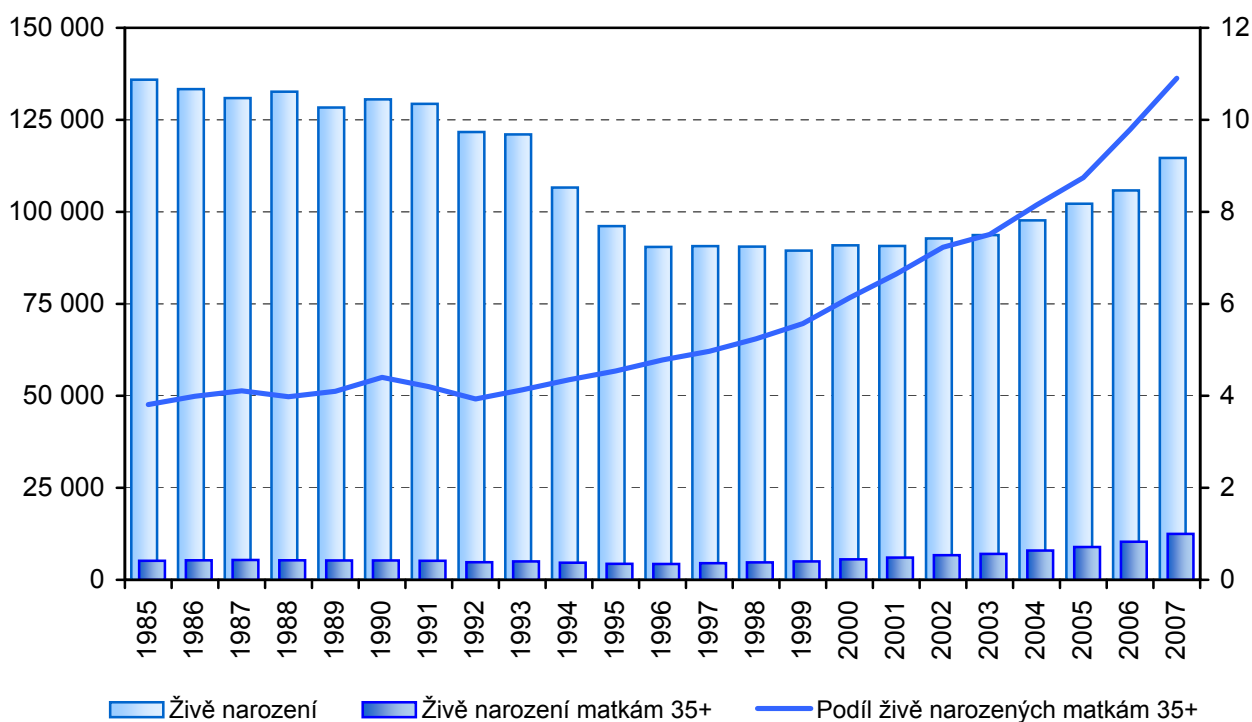
absolutní počty porodů

% porodů císařským řezem

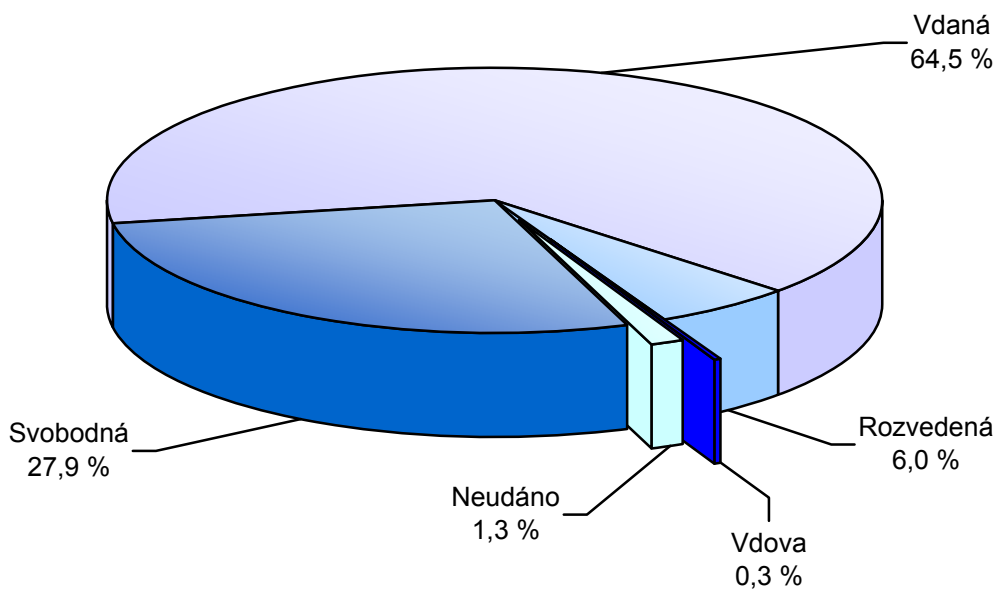

Vývoj počtu živě narozených, živě narozených matek ve věku 35+ a podílu živě narozených matek ve věku 35+

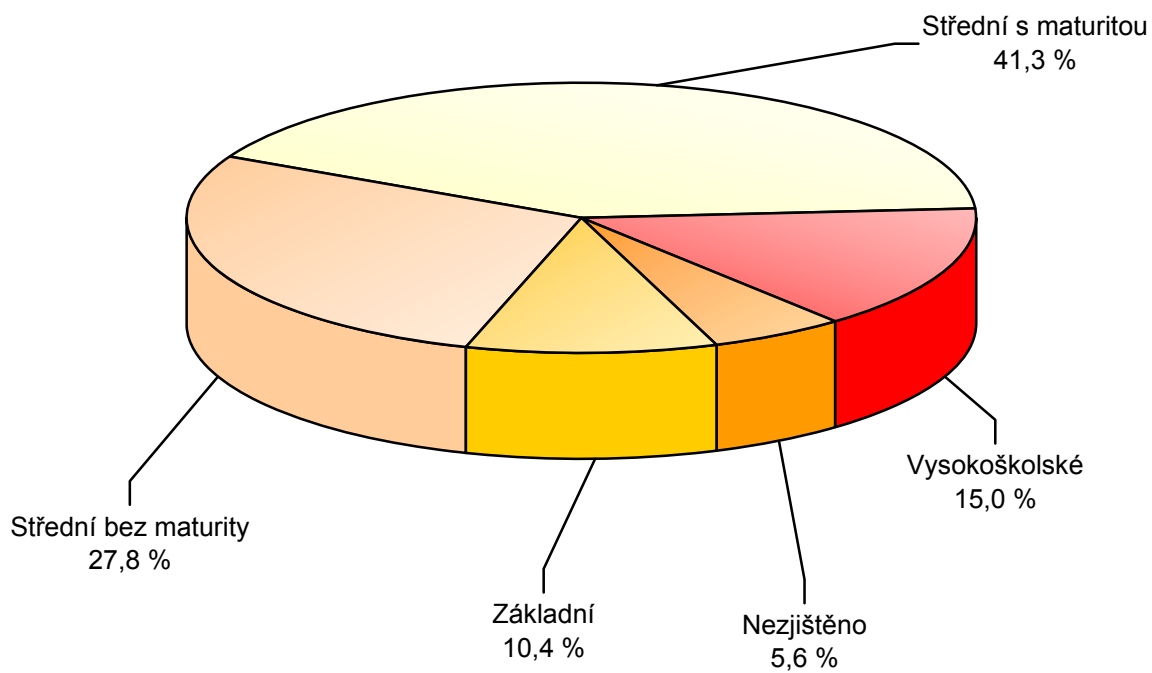
% živě narozených matek ve věku 35+

Struktura rodiček podle rodinného stavu

Struktura rodiček podle vzdělání

Počet porodů v jednotlivých porodnicích ČR v roce 2007

